

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67388624, fakss 67388634, e-pasts ptac@ptac.gov.lv, www.ptac.gov.lv

SIA “ExpressCredit”
Reģ. Nr.40103252854
Raunas iela 44 k-1
Rīga, LV-1039

LĒMUMS
patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā
Rīgā

2017.gada 21.februārī

Nr.9 -pk

[1] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 51.pants nosaka, ka administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmās daļas 1.punktu Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) veic komercprakses uzraudzību atbilstoši iestādes noteiktajām uzraudzības prioritātēm, izvērtējot iespējamā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, kā arī nodrošinot līdzsvarotu komercprakses īstenotāju darbības uzraudzību, pēc savas iniciatīvas, tai skaitā pamatojoties uz personas iesniegumu atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likumam (turpmāk – PTAL). Līdz ar to PTAC savas kompetences ietvaros un pēc savas iniciatīvas ir tiesīgs izvērtēt kredītu devēju komercprakses atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

2015.gada 28.maijā Saeimā tika pieņemti grozījumi PTAL, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, paredzot jaunu regulējumu un nosakot ierobežojumus kredīta kopējām izmaksām patērētājam.

Saskaņā ar pieņemtajiem PTAL grozījumiem, 8.panta (2²) daļa nosaka, ka “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā”. PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas.(..)”

[1.1] 2016.gada 16.jūnijā PTAC pēc savas iniciatīvas pieņēma lēmumu uzsākt administratīvo lietu – izvērtēt SIA “ExpressCredit” (turpmāk – Sabiedrība) īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL saskaņā ar PTAC 2016.gada 16.jūnija Projekta plānu “Patērētāju kreditēšanā īstenotās komercprakses uzraudzībai” Nr.F-200.

[1.2] 2016.gada 6.jūlijā Sabiedrība pēc PTAC Finanšu pakalpojumu uzraudzības daļas galvenās juriskonsultes Egijas Gulbinskas lūguma atsūtīja 2016.gada 5.jūlija vēstuli Nr.2-2/18, kurā sniegta informācija par aktuālo komisijas maksu apmēriem. Proti, Sabiedrība patērīna aizdevuma pagarināšanai piemēro šādas komisijas maksas: 7 dienas – 5% (senioru aizdevums), 8% (standarta); 14 dienas – 8% (senioru aizdevums); 12% (standarta); 30 dienas – 10% (senioru aizdevums), 18% (standarta).

[1.3] Kredītu termiņa atlikšana (pagarināšana):

1) komisijas maksa par pagarināšanu senioru kreditēšanas līgumā uz 100,00 EUR un 300,00 EUR:

- uz 7 dienām ir 5%, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai: dienā tie ir 5%/7 (dienu skaits) = 0,71% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā trīs reizes; visā termiņā 0,25 % - vairāk kā trīs reizes)
- uz 14 dienām ir 8%, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai: dienā tie ir 8%/14 (dienu skaits) = 0,57% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā divas reizes; visā termiņā 0,25 % - vairāk kā divas reizes);
- uz 30 dienām ir 10%, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai: dienā tie ir 10%/30 (dienu skaits) = 0,33% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā vienu reizi visā termiņā 0,25 % - vairāk kā vienu reizi).

2) Komisijas maksa par pagarināšanu standarta kreditēšanas līgumā uz 100,00 EUR un 300,00 EUR:

- uz 7 dienām ir 8%, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai: dienā tie ir 8%/7 (dienu skaits) = 1,14% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā piecas reizes; visā termiņā 0,25 % - vairāk kā četras reizes);
- uz 14 dienām ir 12%, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai: dienā tie ir 12%/14 (dienu skaits) = 0,86% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā četras reizes; visā termiņā 0,25 % -vairāk kā trīs reizes);
- uz 30 dienām ir 18%, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai: dienā tie ir 18%/30 (dienu skaits) = 0,6% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas ir trīs reizes lielākas; visā termiņā 0,25 % - vairāk kā divas reizes).

Ievērojot augstāk norādīto, PTAC secināja, ka Sabiedrība patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar PTAL 8.panta 2³ daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu un līdz ar to Sabiedrības patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta 2² daļu.

[1.4] PTAC 2016.gada 8.jūlijā nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/4386/F-200 (turpmāk – Pieprasījums Nr.1), kurā sniedza viedokli par īstermiņa aizdevumiem piemēroto komisijas maksu apmēru atbilstību PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļas prasībām.

[1.5] 2016.gada 25.jūlijā PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 25.jūlija vēstuli Nr.2-2/23 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.1), kurā Sabiedrība sniedz viedokli par PTAC darbību, ierosinot administratīvo lietu, pamatotību.

[1.6] 2016.gada 5.augustā Ekonomikas ministrijas, PTAC, nebanku kredītu devēju nozares dalībnieku un Saeimas Juridiskā biroja starpā tika rīkota tikšanās par PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļu piemērojamību attiecībā uz kredīta termiņu atlikšanu (pagarināšanu).

[1.7] 2016.gada 26.augustā PTAC Sabiedrībai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-3/5567/NK-11;F-200 (turpmāk – Pieprasījums Nr.2), kurā, ievērojot PTAL 25.panta ceturtās daļas 4.¹ un 6.punktu un astotās daļas 1.punktu, aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 9.septembrim rakstveidā (vienlaikus iesniedzot precizētos īstermiņa aizdevuma līgumu projektus) apņemties līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Vienlaikus PTAC norādīja, ka rakstveida apņemšanās iesniegšana ir pamatojama ar NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu.

[1.8] 2016.gada 30.augustā PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 30.augusta vēstuli Nr.2-2/34 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.2), kurā Sabiedrība norāda: “ (..) līdz 2016.gada 30.oktobrim veiks visas nepieciešamās izmaiņas tehniskajos un grāmatvedības aprēķinos, lai sākot ar 2016.gada 31.oktobri kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu nepārsniegtu 0,25% dienā par visu kredītēšanas līguma darbības laiku, ja kredīta atmaksas termiņš pēc tā pagarināšanas pārsniedz 30 dienas.”

[1.9] 2016.gada 8.septembrī PTAC Sabiedrībai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-7/5871/F-200 (turpmāk – Pieprasījums Nr.3), atkārtoti aicinot Sabiedrību rakstveidā apņemties līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kredītēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā.

[1.10] 2016.gada 19.septembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 19.septembra vēstuli Nr.2-2/36 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.3), kurā Sabiedrība norāda, ka tā neiesniegs rakstveida apņemšanos PTAL 25.panta (8²) daļas izpratnē, jo Sabiedrība neuzskata, ka tā būtu pārkāpusi patērētāju tiesības, kas skartu patērētāju grupas intereses (patērētāju kolektīvās intereses). Taču vienlaikus Sabiedrība apstiprina, ka tā labprātīgi līdz 2016.gada 30.oktobrim veiks visas nepieciešamās izmaiņas tehniskajos un grāmatvedības aprēķinos, lai sākot ar 2016.gada 31.oktobri nepārsniegtu 0,25% dienā par visu kredītēšanas līguma darbības laiku, ja kredīta atmaksas termiņš pēc tā pagarināšanas pārsniedz 30 dienas.

[1.11] 2016.gada 5.oktobrī PTAC Sabiedrībai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-7/6470/F-200 (turpmāk – Pieprasījums Nr.4) par viedokļa sniegšanu administratīvajā lietā, aicinot Sabiedrību līdz 2016.gada 21.oktobrim iesniegt rakstveida viedokli, paskaidrojumus un argumentus, kā arī normatīvajos aktos noteiktā kārtībā apliecinātu Sabiedrības pēdējā finanšu gada pārskata „Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju.

[1.12] 2016.gada 21.oktobrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 20.oktobra vēstuli Nr.2-2/40 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.4), kurā Sabiedrība atbilstoši APL 14.¹pantam, 61.pantam un 62.panta otrajai daļai sniedz viedokli un argumentus administratīvās lietas ietvaros.

[1.13] 2016.gada 4.novembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 4.novembra vēstuli Nr.2-2/41 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.5), ar kuru Sabiedrība apliecina PTAC 2016.gada 26.septembra lēmumā Nr.NK-2016-37 “Par speciālās atļaujas (licences) patērētāju kredītēšanas pakalpojumu sniegšanai uz nenoteiktu laiku” (turpmāk – Lēmums) ietvertā nosacījuma – “Līdz 2016.gada 30.oktobrim Sabiedrība novērš PTAC ierosinātājā lietā Nr.F-200 konstatētos PTAL pārkāpumus, izpildot Sabiedrības 2016.gada 19.septembra vēstulē Nr.2-2/36 izteiktās labprātīgās darbības, ieviešot izmaiņas Sabiedrības piemērotajās komisijas maksās par patērētāju kredītēšanas līgumu pagarināšanu, nosakot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas.” izpildi.

[1.14] 2016.gada 15.novembra vēstulē Nr.3.3.-7/4797/F-200 (turpmāk – Pieprasījums Nr.5) PTAC pieprasīja Sabiedrībai iesniegt līdz 2016.gada 30.novembrim informāciju par noslēgto vienošanos par kredītēšanas līgumu termiņa atlikšanu (pagarināšanu) skaitu no 2016.gada 1.janvāra, kuru kredīta kopējās izmaksas neatbilst Pieprasījumā Nr.1 norādītajam, atsevišķi norādot informāciju par 7, 14 un 30 dienu pagarinājumu skaitu. Proti, uz 7 dienām – (..); uz 14 dienām – (..), uz 30 dienām – (..), līdz ar to Sabiedrība, sākot ar 2016.gada janvāri līdz oktobrim kopējais pagarinājumu reižu skaits ir (..).

[1.15] 2016.gada 30.novembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 30.novembra vēstuli Nr.2-2/45 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.6), kurā Sabiedrība ir ietvērusi Pieprasījumā Nr.3 minēto informāciju, kā arī sniegusi viedokli administratīvās lietas ietvaros.

[1.16] 2016.gada 30.decembrī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/8561/F-200 (turpmāk – Pieprasījums Nr.6), aicinot Sabiedrību līdz 2017.gada 13.janvārim iesniegt 1) informāciju par konkrētu datumu, līdz kuram ieskaitot Sabiedrība piemēroja PTAL 8.panta (2³) daļai neatbilstošas komisijas maksas par kredīta termiņa pagarināšanu; 2) kopējo pagarinājumu

skaitu no 2016.gada 1.janvāra līdz Pieprasījuma Nr.6 [2] punkta pirmajā apakšpunktā norādītajam datumam ieskaitot, norādot precīzu pagarinājumu skaitu katrā pagarinājuma termiņā (tai skaitā (bet ne tikai) uz 7, 14 un 30 dienām), par kādiem Sabiedrība slēgusi vienošanās par kredīta termiņa pagarināšanu ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām pagarinājuma maksām. 3) skaidrojumu par neatbilstības iemesliem starp Sabiedrības Paskaidrojumā Nr.6 PTAC sniegto informāciju par pagarinājumiem par laika posmu no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 30.jūnijam ar Sabiedrības iesniegtajiem statistikas datiem par 2016.gada 1.pusgadu, jo PTAC ir konstatējis, ka Paskaidrojumā Nr.3 norādīts mazāks kredītu pagarinājumu skaits nekā Sabiedrības iesniegtajos statistikas datos par vienu laika posmu.

[1.17] 2017.gada 13.janvārī PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 13.janvāra vēstuli Nr.2-2/2 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.7), kurā Sabiedrība norāda, ka Paskaidrojumā Nr.6 sniegtie dati par kopējo pagarinājumu skaitu, kas veikti laika periodā no 2016.gada 1.janvāra līdz 31.oktobrim, ir aktuālie dati, un tie atspoguļo pagarinājumu skaitu attiecībā uz tiem līgumiem, kas no jauna noslēgti pēc 2016.gada 1.janvāra, kā arī attiecībā uz aizdevumiem, kas izsniegti pēc 2016.gada 1.janvāra, pamatojoties uz līgumiem, kas noslēgti pirms 2016.gada 1.janvāra. Savukārt attiecībā par atšķirībām PTAC iesniegtajos datos Sabiedrība paskaidro: *“Atšķirības datus ir skaidrojamas ar to, ka Sabiedrības iesniegtajos statistikas datos par 2016.gada 1.pusgadu, ir iekļauta arī informācija par tām pagarināšanas komisijām, kuras bija noteiktas līgumos, kas noslēgti pirms 2016.gada 1.janvāra un saistīta ar kurām pēc 2016.gada 1.janvāra par termiņa pagarināšanu netika slēgti jauna vienošanās, bet tika piemērota jau iepriekš līgumā nolīgta un skaidri noteiktā komisijas maksa, patērētājam vienkārši veicot pagarināšanas komisijas apmaksu atbilstoši līgumā norādītajam. Šādos gadījumos patērētājs Sabiedrību īpaši neinformē par vēlmi pagarināt atmaksas termiņu un jauna vienošanās vai grozījumi pie esošās vienošanās netiek slēgti. Atbilstoši Civillikuma 3.pantam, šīs attiecības apspriežamas pēc tiesību normām, kas bija spēkā līguma noslēgšanas brīdī, un neskartas palika jau spēkā esošajā līgumā nostiprinātās tiesības un pienākumi. Jaunās likuma normas šādiem kreditēšanas līgumiem, kas noslēgti pirms 2016.gada 1.janvāra, tiek piemērotas no brīža, kad patērētājs un Sabiedrība veic izmaiņas līgumos, piemēram, izsniedzot papildsummu vai jaunu aizdevumu.”*

[1.18] Lietā esošajos Sabiedrības iesniegtajos Paskaidrojumos Nr.1.-Nr.6, ir ietverti sekojoši argumenti:

1) *“(..) Sabiedrība vēlas informēt PTAC par to, ka Sabiedrība ir biedrības “Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācija” (turpmāk – Asociācija) biedrs un ir deleģējusi Asociāciju veikt Sabiedrības vārdā un uzdevumā komunikāciju ar PTAC un Ekonomikas ministriju par 2016.gada 1.janvārī spēkā stājušos grozījumu PTAL, tai skaitā PTAL 8.panta (2³) daļas piemērošanas jautājumiem. Pēc Asociācijas sniegtās informācijas iepriekšminētās tiesību normas interpretācija un piemērošana ir viens no būtiskākajiem jautājumiem, par kuru Asociācija, PTAC un Ekonomikas ministrija šobrīd norisinās diskusija. Turklāt Asociācija ir saņēmusi advokātu biroja “Kronbergs un Čukste”, advokātu biroja “Cobalt” un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Profesionālās pilnveides un tālākizglītības centra atzinumus, kuros atzīts, ka PTAL 8.panta (2³) daļa nav attiecināma uz kredīta termiņa pagarināšanas komisijām.(..)” (Paskaidrojuma Nr.1 1.lpp).*

2) *“(..) Sabiedrība uzskata, ka PTAC darbības, ierosinot administratīvo lietu un nosūtot Vēstuli, kurā apgalvots, ka Sabiedrība pārkāpj PTAL 8.panta (2³) daļu un īsteno neatbilstošu komercpraksi, ir neatbilstošas demokrātiskas un tiesiskas valsts principam un tiesiskās drošības principam, jo pašam PTAC nav skaidri zināma minētās tiesību normas interpretācija, ko apstiprina fakts, ka PTAC ir aicinājis Asociāciju vispirms vērsties Ekonomikas ministrijā par PTAL regulējuma interpretācijas jautājumiem. No tā Sabiedrība secina, ka PTAC no vienas puses ir norādījis uz to, ka PTAL 8.panta (2³) daļas interpretācijas jautājums nav skaidrs, bet tajā pašā laikā ir uzsācis administratīvo lietu pret Sabiedrību par šīs tiesību normas pārkāpšanu. (..) Tādēļ situācijā, kad Ekonomikas ministrija vēl tikai plāno tikšanos ar nozares pārstāvjiem, lai diskutētu ar tiesību normas piemērošanu saistītos juridiskos jautājumus, PTAC nav tiesības apgalvot, ka Sabiedrība pārkāpj PTAL 8.panta (2³) daļu, un nav tiesību ierosināt administratīvo lietu. (..)”*

(Paskaidrojuma Nr.1 2.lpp.)

3) “(..) Sabiedrība norāda, ka tā neiesniegs rakstveida apņemšanos PTAL 25.panta (8²) daļas izpratnē, jo Sabiedrība neuzskata, ka tā būtu pārkāpusi patērētāju tiesības, kas skartu patērētāju grupas intereses (patērētāju kolektīvās intereses). Taču Sabiedrība atkārtoti apstiprina, ka tā labprātīgi līdz 2016.gada 30.oktobrim veiks visas nepieciešamās izmaiņas tehniskajos un grāmatvedības aprēķinos, lai sākot ar 2016.gada 31.oktobri kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu nepārsniegtu 0,25% dienā par visu kredītēšanas līguma darbības laiku, ja kredīta atmaksas termiņš pēc tā pagarināšanas pārsniedz 30 dienas. (..)” (Paskaidrojuma Nr.3 [1] un [2] punkts).

4) “(..) ņemot vērā lietas apstākļus un normatīvo regulējumu, šajā gadījumā pastāv pamats pieņemt, ka, iekļaujot Licences lēmumā administratīvā akta nosacījumu atbilstoši APL 68.pantam, ar kuru Sabiedrībai ir uzlikts konkrēts pienākums konkrētas administratīvās lietas Nr.F-200 ietvaros, PTAC citas administratīvās lietas ietvaros, bet par šiem pašiem faktiskajiem apstākļiem ir izmantojis NKAL 15.panta piektās daļas 1.punktā paredzētās tiesības. Proti, PTAC licencēšanas lietas ietvaros ir ierosinājis un Sabiedrība ir apņēmusies noteiktā termiņā nodrošināt darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām, atsaucoties uz lietu Nr.F-200, kas ticis nostiprināts Licences lēmumā kā administratīvā akta nosacījums. Noteiktais termiņš šajā gadījumā ir 2016.gada 30.oktobris, nosakot pienākumu iesniegt informāciju par izpildi līdz 2016.gada 10.novembrim. No minētā secināms, ka šobrīd gan PTAC, gan Sabiedrībai būtu jārīkojas NKAL 15.panta septītajā daļā noteiktajā kārtībā, kas nosaka, ka komercprakses īstenotājs pēc ierosinājumā noteiktā termiņa beigām informē uzraudzības iestādi par izpildi, pievienojot izpildi apliecinošus dokumentus. Ja saskaņā ar šā panta piektās daļas 1.punktu noteiktajā termiņā komercprakses atbilstība normatīvo aktu prasībām nav nodrošināta, uzraudzības iestāde ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus šā panta astotajā daļā minētos lēmumus. Attiecīgi, līdzīgi kā rakstveida apņemšanās parakstīšanas gadījumā, tikai konstatējot Sabiedrībai uzlikto pienākumu neizpildi, PTAC būtu tiesības piemērot kādus no NKAL 15.panta astotajā daļā noteiktajiem piespiedu līdzekļiem. (..) Tādējādi, pastāvot konkrētajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, nav pamatoti pieprasīt, lai Sabiedrība iesniedz PTAC rakstveida apņemšanos saskaņā ar NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu tālāk norādīto iemeslu dēļ:

1) NKAL 15.panta piektajā daļā noteiktās PTAC tiesības nav pielietojamas kumulatīvi. Attiecīgi, šādos apstākļos, kad PTAC jau licencēšanas ietvaros, atsaucoties uz šo pašu ierosināto pārkāpuma lietu, ir de facto izmantojis savas tiesības saskaņā ar NKAL 15.panta piektās daļas 1.punktu, šobrīd nav juridiska pamata šī paša procesa ietvaros pieprasīt no Sabiedrības arī rakstveida apņemšanās parakstīšanu;

2) jāuzsver, ka Sabiedrība ir piekritusi ievērot PTAC veikto normu interpretāciju, kaut gan Sabiedrības ieskatā attiecīgās strīdīgās normas ir iespējams interpretēt arī citādi, un to apliecina vairāku juridisko biroju un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Profesionālās pilnveides un tālākizglītības centra atzinums. Sabiedrība nav atzinusi pārkāpumu, kas ir rakstveida apņemšanās būtiska un neatņemama sastāvdaļa, jo ir pielikusi būtiskas pūles, lai noskaidrotu piemērojamo normatīvo aktu saturu un nodrošinātu tās komercdarbības likumību, rīkojoties kā krietns un rūpīgs saimnieks. Atbilstoši NKAL 15.¹panta otrajai daļai, rakstveida apņemšanās tiesiskās sekas ir tādas, ka Sabiedrībai jāatzīst pārkāpums, kas varētu nozīmēt, ka pēc rakstveida apņemšanās parakstīšanas tā vairs nevarētu izmantot administratīvās tiesas kontroli pār PTAC izdoto administratīvo aktu, kurā ietverta attiecīga normu interpretācija, kuru Sabiedrība uzskata par neviennozīmīgu.” (Paskaidrojuma Nr.4 [2.2], [2.4] apakšpunkts).

5) “(..) Tādējādi apstākļos, kad PTAC mērķis – nodrošināt patērētāju interešu augsta līmeņa aizsardzību – ir sasniegts ar citiem instrumentiem, kas vienlaikus neierobežo Sabiedrības tiesības uz taisnīgu tiesu. Šāda rīcība nonāktu pretrunā APL 66.panta otrajai daļai, kas nosaka, ka cilvēktiesību ierobežojums, ar to domājot arī pamattiesību un brīvību, t.sk., tiesību uz taisnīgu tiesu, ierobežojumu, ja tas adresātam attiecīgās tiesības pēc būtības atņem, nekādā gadījumā nav samērīgs. (..) Sabiedrībai ir jau vairākkārt rakstveidā PTAC apliecinājusi, ka ievēros tā norādītos ierosinājumus un nodrošinās tās komercprakses atbilstību PTAC norādēm PTAC norādītajos

termiņos, tomēr nevēlas atteikties no savām tiesībām nodot šī jautājuma galīgu izlemšanu administratīvajai tiesai.” (Paskaidrojuma Nr.4 [2.5] apakšpunkts).

6) “(..) Būtībā secināms, ka šobrīd vienīgais iemesls, kādēļ PTAC pieprasījis rakstveida apņemšanās parakstīšanu šobrīd ir panākt, ka Sabiedrība atzīst pārkāpuma izdarīšanu, un par atteikšanos šādu apņemšanos parakstīt objektīvu juridisku iemeslu dēļ, PTAC ir gatavs piemērot soda naudu. Fakts, ka PTAC izvirzītās prasības attiecībā uz Sabiedrības realizēto komercpraksi ir pilnībā izpildītas, kas ir vienīgais NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktā paredzētā regulējuma mērķis, netiek ņemts vērā, nepaskaidrojot iemeslus.” (Paskaidrojuma Nr.5 [3.2] apakšpunkts).

7) “Pieprasot rakstveida apņemšanās parakstīšanu, PTAC aicina Sabiedrību atzīt pārkāpuma izdarīšanu attiecībā uz faktiskajiem apstākļiem, par kuriem Sabiedrība ir vērsusies tiesā. (..) Likums neparedz rakstveidā apņemties veikt darbības, kuras komersants jau ir veicis. Sabiedrība jau 2016.gada 4.novembrī ir PTAC informējusi par to, ka ir pilnībā izpildījusi visas PTAC izvirzītās prasības attiecībā uz tās realizēto komercpraksi, t.sk., tās, kas izvirzītas lietas Nr.F-200 ietvaros, tādējādi PTAC nav pamata pieņemt kādu no NKAL 15.panta astotajā daļā pieņemtajiem lēmumiem, jo:

- 1) “(..) 2016.gada 26.septembra administratīvā akta nosacījums pēc būtības ir pielīdzināms NKAL 15.panta piektās daļas 1.punktā paredzētajām uzraudzības iestādes ierosinājumam, tādējādi atbilstoši NKAL 15.panta septītajai daļai, uzraudzības iestādei, konstatējot, ka ierosinājums ir izpildīts, nav tiesību pieņemt nevienu no NKAL 15.panta astotajā daļā paredzētajiem lēmumiem; un
- 2) NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktā paredzētais rakstveida apņemšanās instruments ir paredzēts gadījumiem, kad pārkāpuma novēršanai ir nepieciešams laiks un tādējādi uzraudzības iestādei un komersantam nepieciešams vienoties par termiņiem un veidu, kādā tiks novērsts pārkāpums. Situācijā, kad Sabiedrība jau ir izpildījusi visas PTAC izvirzītās prasības, rakstveida apņemšanās parakstīšanas pieprasīšana par tādu darbību veikšanu, kas jau ir izpildītas, NKAL nav paredzēta.” (Paskaidrojuma Nr.6 [4.2] apakšpunkts).

Izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC konstatē:

[2] APL 57.pants nosaka, ka „Iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt”. Jāņem vērā, ka tādos gadījumos, kad no tiesību normām izriet, ka, konstatējot noteiktus faktus, iestādei ir jāizdod administratīvais akts, tad iestādei nav jāizdara apsvērumi par administratīvās lietas ierosināšanas lietderību – lieta ir jāierosina (sk. Autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. – Rīga: TNA, 2013.gads, 549.lpp). Tādējādi, izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC, pamatojoties uz APL 57.pantu, 2016.gada 1.jūlijā pieņēma lēmumu uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par Sabiedrības īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

[2.1] NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka ”Uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi”. Saskaņā ar NKAL 14.panta pirmo daļu NKAL ievērošanu savas kompetences ietvaros uzrauga PTAC.

[2.2] NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka „Darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeņiskas vai bezķermeņiskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam, ir komercprakse”.

NKAL 1.panta otrā daļa paredz, ka citi šā likuma termini un jēdzieni ir lietoti PTAL izpratnē. Saskaņā ar PTAL 1.panta 2.punktu pakalpojums ir personas saimnieciskās vai profesionālās

darbības ietvaros par atlīdzību vai bez tās izpildīts patērētāja pasūtījums vai tāda ar patērētāju noslēgta līguma pildīšana, saskaņā ar kuru tiek iznomāta kāda lieta, izgatavota jauna lieta, uzlabota vai pārveidota esoša lieta vai tās īpašības vai veikts darbs, vai gūts nematerializēts darba rezultāts.

No iepriekš minētajām definīcijām izriet, ka Sabiedrības rīcība, slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas atlikšanu, ir atzīstama par komercpraksi, jo šāda darbība ir tieši saistīta ar pakalpojumu sniegšanu patērētājam. Savukārt saskaņā ar NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu Sabiedrība ir atzīstama par komercprakses īstenotāju, kas konkrēto komercpraksi īsteno savas saimnieciskās darbības ietvaros.

[2.3] NKAL 4.panta pirmajā daļā un otrās daļas 1.punktā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē, vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja, vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt NKAL 6.pants paskaidro, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārārtītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Saskaņā ar NKAL 7.panta pirmo daļu par patērētāja ekonomisko rīcību negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski ierobežo patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt atbilstoši NKAL 7.panta otrās daļas 1.punktam par patērētāja pieņemtu lēmumu slēgt līgumu jebkurā gadījumā uzskatāms patērētāja lēmums iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu, vai atturēties no šādas rīcības. No konkrētajām normām izriet, ka, vērtējot komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, nav obligāts nosacījums, ka patērētājam līgums ir jānoslēdz. Respektīvi, pietiek vien, ja komercprakses ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties precī, vai saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, kā arī pieņem lēmumu iegādāties to uz konkrētiem noteikumiem, jo tikai pēc konkrēta lēmuma pieņemšanas patērētājs rīkojas, piemēram, uzsāk preces/pakalpojuma iegādes darbības, apmeklē pakalpojumu sniegšanas vietu vai pakalpojuma sniedzēja mājaslapu u.tml., un konkrētā patērētāja rīcība jau ir atzīstama par komercprakses sekām, kuras ietvaros var tikt ietekmēta arī patērētāja ekonomiskā rīcība.

[2.4] PTAC paskaidro, ka Sabiedrības īstenoto komercpraksi PTAC vērtē no vidusmēra patērētāja uztveres viedokļa, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005.gada 11.maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.2006/2004 („Negodīgas komercprakses direktīva”) (turpmāk – Direktīva), un Eiropas Kopienų tiesas (turpmāk – EKT) praksē norādītos vidusmēra patērētāja kritērijus – patērētājs, kurš ir pietiekoši zinošs un labi informēts, kā arī pietiekoši vērtīgs un piesardzīgs (skat. Direktīvas preambulas 18.punkts; EKT C-112/99, 52.paragrāfs; C-44/01, 55.paragrāfs; C-356/04, 78.paragrāfs; C-381/05, 23.paragrāfs). Minētais PTAC viedoklis izriet arī no Direktīvā noteiktā: saskaņā ar Direktīvas preambulas 11.punktu, ar šo direktīvu ir sasniedzama augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzība, nosakot vienotu vispārēju aizliegumu tādai negodīgai komercpraktei, kas kropļo patērētāju saimniecisko rīcību. Direktīvas 2.panta e) punkts nosaka, ka, „būtiski kropļot patērētāja saimniecisko rīcību” nozīmē izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt saskaņā ar Direktīvas 2.panta k) punktu „lēmums veikt darījumu” ir jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolemj rīkoties vai no rīcības atturēties. Iepriekš minētā Direktīvas interpretācija izriet arī no Eiropas Komisijas publicētajām Negodīgas komercprakses direktīvas vadlīnijām (skatīt, <http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance UCP Directive en.pdf>).

[3] PTAC norāda, ka PTAL 8.panta (2^a) daļa nosaka: “Patērētāja kredītēšanas līguma

izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā.” Minētā panta teikums – “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas darījuma praksei” ir ģenerālklausula, kas paredz, ka izmaksām ir jābūt samērīgām ne tikai pirms līguma noslēgšanas vai līguma slēgšanas laikā, bet arī visā līguma darbības laikā. Normas mērķis ir aizsargāt patērētāja kā vājākās līgumslēdzēja puses ekonomiskās intereses, t.sk. patērētāja intereses nenonākt pārlietu lielās parāda saistībās, nodrošināt kredīta kopējo izmaksu samērīgumu, veicināt patērētāja maksātspējas izvērtēšanu.

Secīgi, PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas. (...)”

[3.1] Gadījumos, kad kredīts netiek termiņā atmaksāts un puses vienojas par pagarinātu sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņu, piemērojami izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā, jo saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. (...)” Skatīt attēlu zemāk.

PTAC vērs uzmanību, ka kredīta kopējās izmaksas dienā aprēķina, ņemot vērā sekojošu formulu - tiek noskaidrotas visas izmaksas, kas tiks piemērotas kreditēšanas līgumā noteiktajā termiņā jeb kredīta kopējās izmaksas un tad izdala šīs izmaksas ar dienu skaitu, uz kuru ir noslēgts kreditēšanas līgums. Tādejādi iegūst izmaksu apmēru dienā, kas vēl ir jāizsaka procentuāli pret aizdevuma summu.

[3.2] PTAL 1.panta 9.punkts definē kredīta kopējās izmaksas patērētājam: “Visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta izmaksās iekļauj arī izmaksas par papildus pakalpojumiem saistībā ar kreditēšanas līgumu, tajā skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojuma līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem. Ja kredīta atmaksa nodrošināta ar nekustamo īpašumu vai kredīta mērķis ir iegūt vai saglabāt tiesības uz nekustamo īpašumu, kredīta kopējās izmaksās patērētājam iekļauj arī īpašuma vērtēšanas izmaksas, ja šāda vērtēšana ir vajadzīga kredīta saņemšanai, bet

neietver maksu, kas saistīta ar nekustamā īpašuma ierakstīšanu un ar to saistīto tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.”

No minētās normas izriet, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāērķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un, kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u.tml. Turklāt no definīcijas daļā: “jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi” izriet, ka, piemēram, pēc noteikta termiņa slēdzot kredīta līguma grozījumus vai pārjaunojuma līgumus, jebkuri piemērotie procenti, komisijas maksas u.c. maksājumi atkārtoti iekļaujami kredīta kopējās izmaksās patērētājam, jo attiecīgo līguma grozījumu vai pārjaunojuma slēgšanas brīdī tie kredīta devējam ir zināmi.

[3.3] Par komisijas maksas par līguma pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās PTAC norāda, ka praksē Sabiedrība piedāvā iespēju pagarināt līgumā noteikto kredīta atmaksas termiņu jeb atlikt maksājumu vēl uz kādu laiku. Ņemot vērā, ka kredīts tiks lietots ilgāku periodu nekā sākotnēji līgumā noteikts, kredīta devējam ir tiesības piemērot maksu par kredīta lietošanu periodā, uz kuru no līguma izrietošo saistību atmaksa tiek pagarināta.

Kredītēšanas līguma noslēgšanas brīdī komisijas maksa par kredīta atmaksas pagarināšanu netiek ņemtas vērā (jo saskaņā ar līgumu šis noteikums nav obligāts un tas var neiestāties) un aizdevuma lietošanu sākotnēji līgumā norādītajā aizdevuma atmaksas termiņā tiek piemērotas atbilstoši šim termiņam norādītās komisijas maksas (pēc būtības procenti par kapitāla lietošanu), ko var izteikt kā kopējās kredīta izmaksas patērētājam. Ja līguma termiņš tiek pagarināts vai tiek piešķirtas kredīta brīvdienas, tad tās izmaksas, kas saistītas ar kredīta lietošanu turpmākajā kredīta lietošanas termiņā (pagarināšanas maksas, maksa par kredīta brīvdienas piešķiršanu u.tml.) kļūst zināmas un ir uzskatāmas par kredīta izmaksām, uz kurām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā minētie ierobežojumi.

Ņemot vērā, ka tiek pagarināts sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņš, piemērojamie izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši tekošajam sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā vai 0,25% dienā visā līguma darbības periodā atbilstoši PTAL 8.panta (2³) daļai.

Attiecīgi uz kredītiem, kas noslēgti uz termiņu, kas nepārsniedz 30 dienas, ir attiecināma t.s. ”cenu trepe” (0,55% pa pirmajām 7 dienām, 0,25% par nākamajām 7 dienām un 0,2% sākot ar 15.dienu) vai, ja šis pats kredīts 30 dienu laikā nav atmaksāts, tad ar 31 dienu, noslēdzot attiecīgu vienošanos, kredīta devējs drīkst prasīt no aizņēmēja 0,25% dienā no kredīta summas, veicot pārrēķinu par visu līguma darbības laiku.

[3.4] No minētā izriet, ka ir pieļaujami sekojoši maksimālie kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti:

- 1) aprēķinot 0,2% dienā, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu, – tas nozīmē, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz sākotnējām 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR $((0,55*100*7/100)+(0,25*100*7/100)+(0,2*100*16/100)=(3,85)+(1,75)+(3,2)= 8,80$ EUR). Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad maksimālā maksa par nākošajām (un visām tālākajām, ja aizdevums tiek pagarināts vairākkārtīgi) 30 dienām ir 6,00 EUR $(0,2*100*30/100=6,00$ EUR);
- 2) aprēķinot 0,25% dienā par visu kredīta līguma darbības laiku – tātad, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad tiek veikts pārrēķins un maksimālā maksa par 60 dienām ir 15 EUR $(0,25*100*60/100=15,00$ EUR), līdz ar to, ja par pirmo mēnesi ir samaksāti 8,80 EUR, tad par otru mēnesi drīkst prasīt ne vairāk

par 6,20 EUR. Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts uz trešo mēnesi, tad maksimālā maksa par trešo mēnesi ir 7,50 EUR ($0,25 \cdot 100 \cdot 90 / 100 = 22,50 - 8,80 - 6,20 = 7,50$ EUR);

Paskaidrojam, ka PTAL neliedz komersantiem piemērot zemākas kopējās kredīta izmaksas.

2016.gada 16.maijā Asociācijai adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-136/3229 (turpmāk – Viedoklis) PTAC ir skaidrojis, ka “*Gadījumos, ja iespēja maksāt aizdevuma termiņa atlikšanas komisiju saskaņā ar cenrādi, ir paredzēta sākotnējā līgumā, un patērētājs šo iespēju izmanto, veicot atbilstošas darbības jeb maksājumus ar mērķi pagarināt aizdevuma lietošanas termiņu, ir uzskatāms, ka patērētājs izmantojis līgumā paredzēto papildu vienošanās noslēgšanas iespēju, jo sākotnējais līgums neparedz obligātu aizdevuma termiņa pagarināšanas iespējas izmantošanu. Kredīta devējs savu piekrišanu aizdevuma termiņa pagarināšanai izsaka, piedāvājot šādu iespēju patērētājam (līgumā vai citviet patērētājam pieejamā vietā) un turpmāk novirzot saņemtos līdzekļus no patērētāja attiecīgajam mērķim, savukārt patērētājs savu piekrišanu noslēgt vienošanos par aizdevuma termiņa pagarināšanu veic ar citām konkludentām darbībām – veicot attiecīgu maksājumu par aizdevuma lietošanu pagarinātajā aizdevuma termiņā jeb maksu par aizdevuma pagarināšanu u.tml. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pagarināt aizdevumu ir iespējams, nenoslēdzot attiecīgu vienošanos, tādējādi PTAC norāda, ka PTAL noteiktie ierobežojumi ir piemērojami atkarībā no panāktās vienošanās mērķa, par ko var liecināt patērētāja maksājuma uzdevumā norādītais mērķis, saņemtā maksājuma novirzīšanas kārtību u.c. darbības.”*

[3.5] Attiecībā uz šā lēmuma [1.18] apakšpunktā ietvertajiem Sabiedrības argumentiem Nr.1.-2. PTAC norāda, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi spēkā esošā PTAL 1.panta 9.punkts noteica, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir “Visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta kopējās izmaksas iekļauj arī izmaksas par papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītēšanas līgumu, tai skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem.” Uzsveram, ka minētā definīcija bija ietverta arī Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumi Nr.1219 “Noteikumi par patērētāja kredītēšanu” (turpmāk – Noteikumi Nr.1219, pašreiz spēkā - Ministru kabineta 2016.gada 25.oktobra noteikumu Nr.691 “Noteikumi par patērētāja kredītēšanu”, turpmāk – Noteikumi Nr.691) 2.2.apakšpunktā. Proti, Noteikumos Nr.1219 bija noteikti (identiski noteikumi ir iekļauti arī Noteikumos Nr.691) īpaši pieņemumi kredīta kopējo izmaksu noteikšanai, kas attiecināmi tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu.

Noteikumu Nr.1219 6.punkts noteica, ka, lai aprēķinātu gada procentu likmi, nosaka kredīta kopējās izmaksas patērētājam. Aprēķinot kredīta kopējās izmaksas patērētājam, neņem vērā šādus maksājumus:

6.1. jebkurus maksājumus, ko patērētājs maksā par kredītēšanas līgumā noteikto patērētāja saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi;

6.2. maksājumus, ko patērētājs maksā, iegādājoties precī vai pakalpojumu, izņemot pirkuma cenu, neatkarīgi no tā, vai darījums notiek skaidrā naudā, vai izmantojot kredītu.

Savukārt Noteikumu Nr.1219 7.punkts paredzēja, ka izmaksas, kas saistītas ar tā konta uzturēšanu, kuru izmanto maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, kā arī izmaksas par norēķinu līdzekli, kas izmantots maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, un citas izmaksas, kas saistītas ar maksājumu veikšanu, iekļauj kredīta kopējās izmaksas patērētājam, izņemot gadījumu, ja konta atvēršana ir brīvprātīga un konta izmaksas ir skaidri un atsevišķi norādītas kredītēšanas līgumā vai jebkurā citā ar patērētāju noslēgtā līgumā.

Tātad, lai noteiktu, kas tiek iekļauts kredīta kopējās izmaksas, bija jāņem vērā Noteikumu Nr.1219 6. un 7.punkts. Savukārt, aprēķinot gada procentu likmi, jāievēro arī citi Noteikumu Nr.1219 II nodaļas noteikumi.

PTAC vērs uzmanību, ka tas, ka gada procentu likmei cita starpā ir jāaprēķina kredīta kopējās izmaksas, uz ko sniegta atsauce PTAL, nav pamats tam, lai Sabiedrība, interpretējot PTAL

piemērošanu, atsauktos uz Noteikumu Nr.1219 prasībām, kas attiecas tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu. Līdz ar to PTAC paskaidro, ka, interpretējot PTAL 8.panta (2³) daļu, nav pamats apšaubīt, ka uz komisijas maksām par kredīta pagarināšanu nebūtu attiecināmi kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi, jo šīs izmaksas ietilpst kredīta kopējās izmaksās, tiklīdz tās ir zināmas vienošanās noslēgšanas brīdī.

[4] NKAL 15.¹ panta pirmā daļa nosaka: “Rakstveida apņemšanās ir dokuments, ko pēc Uzraudzības iestādes ierosinājuma paraksta komercprakses īstenotājs, apņemoties noteiktā termiņā novērst konstatēto pārkāpumu. Rakstveida apņemšanās var ietvert komercprakses īstenotāja apņemšanos:

- 1) neveikt noteiktas darbības;
- 2) veikt noteiktas darbības, tostarp sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām, publicēt attiecīgajai komercpraksei atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā atsauc negodīgo komercpraksi;
- 3) atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus.”

Saskaņā ar šā panta otro daļu uzskatāms, ka komersants ar rakstveida apņemšanos atzīst vainu pārkāpumā.

[4.1] Pieprasījumā Nr.2 PTAC, ievērojot NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 30.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kredītēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Vienlaikus Sabiedrība tika aicināta iesniegt attiecīgus pierādījumus. Neskatoties uz PTAC aicinājumu, Sabiedrība administratīvajā lietā esošajos paskaidrojumos (Paskaidrojums Nr.4, Paskaidrojums Nr.5 un Paskaidrojums Nr.6) informēja, ka rakstveida apņemšanās netiks iesniegta, jo tehniski izmaiņas kredīta pagarināšanas komisijas maksu apmēros un aprēķinos ir veiktas.

Skaidrojot rakstveida apņemšanās būtību patērētāju tiesību aizsardzības jomā, PTAC ir norādījis, ka rakstveida apņemšanās ir īpašs pārkāpumu novēršanas veids patērētāju tiesību aizsardzības jomā, kas paredz iespēju komersantam pašam brīvprātīgi novērst pārkāpumu, atzīstot, ka ir izdarīts pārkāpums. Ja komersants paraksta rakstveida apņemšanos, viņš atzīst savu vainu konstatētajā pārkāpumā. Rakstveida apņemšanās ir brīvprātīgs dokuments (sk., Vītolīņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 346.-347.lpp). PTAC vērš uzmanību, ka ne visās administratīvajās lietās PTAC aicina komersantus pārkāpuma gadījumā iesniegt rakstveida apņemšanos.

PTAC norāda, ka saskaņā ar NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu iestādei ir paredzētas tiesības nevis pienākums ierosināt uzņēmējam rakstveidā apņemties novērst konstatēto pārkāpumu. Proti, PTAC, ņemot vērā konkrētas administratīvās lietas ietvaros esošus apstākļus, ir tiesīgs izvērtēt, vai aicināt uzņēmumu labprātīgi novērst pārkāpumu, iesniedzot rakstveida apņemšanos, vai, neveicot nevienu no iepriekš minētajām darbībām, pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, kas minēti NKAL 15.panta astotajā daļā. Konkrētajā gadījumā PTAC izmantoja NKAL 15.panta piektajā daļā norādītās tiesības attiecībā pret Sabiedrību, aicinot rakstveidā apņemties novērst pārkāpumu, tādējādi atzīstot vainu pārkāpumā. Šīs darbības, neskatoties uz to, ka grozījumi PTAL stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī un pārkāpums attiecībā pret jaunajiem klientiem tika novērsts tikai pēc vairāk kā 9 mēnešiem, ir uzskatāmas par iestādes īpašu pretimnākšanu pret Sabiedrību.

[4.2] Savukārt diskusija ar nozares pārstāvjiem un tos pārstāvošo Asociāciju ilgst jau kopš likuma grozījumu pieņemšanas dienas, tostarp bijusi vairākkārtēja rakstveida viedokļu apmaiņa jau 2015.gadā savukārt, sākot ar 2016.gada 11.janvārī Asociācijai adresēto vēstuli Nr.3.3.-7-F-372/184, kurā PTAC cita starpā norādīja, ka maksa par kredīta lietošanu pagarinātajā termiņā vai maksa par līguma grozījumu noslēgšanu ir vērtējamas kā kredīta izmaksas, un uz tām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktie ierobežojumi. Tāpat arī Asociācijai 2016.gada 1.martā adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-372/1401 PTAC norādīja, ka “(..)Ņemot vērā Dokumenta izstrādes gaitā saņemtos Ekonomikas ministrijas komentārus, vēršam Asociācijas uzmanību, ka Vēstulē norādītais kredīta

izmaksu aprēķins aizdevumiem, kas sākotnēji noslēgti ar termiņu līdz 30 dienām un tikuši pagarināti, sākot ar 31.dienu nav atbilstošs PTAL 8.panta 2.³ daļā, proti, minētajiem aizdevumiem, sākot ar 15.dienu kredīta izmaksu maksimālais pieaugums likumā ir noteikts 0,2% dienā un arī pēc 30.dienas šis ierobežojuma apmērs nemainās. PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktais kredīta izmaksu pieauguma ierobežojums 0,25% apmērā dienā ir attiecināms tikai uz līgumiem, kas jau sākotnēji noslēgti uz termiņu, kas pārsniedz 30 dienas. (..) PTAC ir PTAL normu uzraugošā iestāde, kura, kā normu piemērotāja, ir tiesīga sniegt sabiedrībai savu redzējumu par šā likuma interpretāciju, nepieciešamības gadījumā lūdzot likuma izstrādātāja (Ekonomikas ministrijas) viedokli. Saistībā ar Asociācijas minēto, ka PTAC, iepriekš neoficiāli saskaņojot Vadlīniju saturu, nav norādījis uz pagarinājuma maksu ierobežojumiem, paskaidrojot, ka Vadlīniju tekstā nav skaidri norādīts, ka pagarinājuma maksas netiek ņemtas vērā tad, kad tās ir zināmas, proti, brīdī, kad ar patērētāju ir noslēgtas vienošanās par aizdevuma līguma termiņa pagarināšanu. Līdz ar to PTAC nepiekrīt Asociācijas viedoklim, ka ir mainījis savu nostāju šajā jautājumā vai ir saskaņojis pretējo Vēstulē minētajam.” Līdz ar to secināms, ka PTAC nebija šaubas par komisijas maksu par kredīta atmaksas pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās, kad kredīta termiņš tiek atlikts (pagarināts).

NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi. PTAC norāda, ka atbilstoši NKAL 15.panta astotajai daļai un ievērojot, ka Sabiedrība ir atteikusies iesniegt rakstveida apņemšanos, saskaņā ar kuru tā atzīst izdarīto pārkāpumu, PTAC ir tiesīgs pieņemt vienu vai vairākus lēmumus par profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi (NKAL 6.pants), par ko Sabiedrība tika informēta Pieprasījumā Nr.1, Pieprasījumā Nr.2 un Pieprasījumā Nr.3.

Vienlaikus norādām, ka **komersanta rakstveida apņemšanās vai iestādes lēmums ir vienīgie tiesiskie pamati, kā patērētājiem īstenot savu tiesību aizsardzību gadījumos, kad komersantam ir jāveic pārrēķini, piemēram, kredīta kopējo izmaksu pārrēķinus**, kā tas ir šajā gadījumā, kad patērētājiem reāli piemērotās komisijas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu būtiski pārsniedz PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļās noteiktos ierobežojumus.

[5] Vērtējot Sabiedrības pieļautā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, PTAC, analizējot Sabiedrības 2016.gada 1.pusgada statistikas rādītājus secina, ka 2016.gada 1.pusgadā Sabiedrība ir veikusi (..) pagarinājumu, kas ir (..) % no visu nebanku kredītu devēju veiktajiem pagarinājumiem patēriņa kredītiem minētajā periodā (kopumā nozarē veikti 56 981 pagarinājums). Sabiedrības noteikto komisija maksu apmērs pārsniedza PTAL 8.pantā noteikto 1,32 – 4,56 reizes. (sk. lēmuma [1.3] apakšpunktu).

[6] Attiecībā uz šā lēmuma [1.18] ietverto Sabiedrības argumentu Nr.4 PTAC norāda, ka Lēmumā nosacījums tika ietverts ar mērķi, lai komersants noteiktā laika periodā nodrošinātu īstenotās komercprakses atbilstību normatīvajiem aktiem, konkrēti PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļai, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī. Saskaņā ar 2011.gada 29.marta noteikumu Nr.245 “Noteikumi par speciālās atļaujas (licenci) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai” (turpmāk – Noteikumi Nr.245) 11.3.apakšpunkta prasībām, PTAC, cita starpā, pieņemot lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu, pienākums ir izvērtēt kapitālsabiedrības darbību vai plānoto darbību patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā un darbības atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Tādējādi PTAC pirms Lēmuma pieņemšanas ņēma vērā administratīvās lietas Nr.F-200 ietvaros konstatēto Sabiedrības pieļauto būtisko normatīvo aktu pārkāpumu, par kuru Sabiedrība tika informēta Pieprasījumos Nr.1-Nr.3 un aicināta iesniegt rakstveida apņemšanos. Ņemot vērā to, ka Sabiedrība neiesniedza rakstveida apņemšanos, tādējādi neatzina vainu PTAC konstatētajā pārkāpumā, PTAC pieņēma Lēmumu ar nosacījumu, lai nodrošinātu, ka Sabiedrība pārtrauc un neturpina administratīvās lietas Nr.F-200 ietvaros konstatētā pārkāpuma īstenošanu, tādējādi nodrošinot kapitālsabiedrības darbības patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Papildus PTAC norāda, ka saskaņā ar Noteikumu Nr.245 17.3.apakšpunktu PTAC bija tiesīgs pieņemt lēmumu par atteikumu izsniegt speciālo atļauju (licenci) uz nenoteiktu laiku, tomēr PTAC, ievērojot labas pārvaldības principu, pieņēma Lēmumu ar nosacījumu.

Vienlaikus norādāms, ka Lēmumā ietvertais ierobežojošais nosacījums ir ietverts, ņemot vērā

spēkā esošo normatīvo aktu regulējumu, tie neierobežo Sabiedrības kā licencēta patērētāju kredītu devēja darbību. Skaidrojot APL 68.pantā ietvertā administratīvā akta nosacījuma būtību, Dr.iur. J.Briede ir norādījusi, ka *“Administratīvā akta nosacījums ir adresātam labvēlīga administratīvā akta sastāvdaļa, kas daļēji (laikā vai kā citādi) ierobežo adresātam piešķirtās tiesības. Nosacījumi tiek iekļauti ar mērķi savstarpēji saskaņot labvēlīga administratīvā akta adresāta intereses ar sabiedrības vai trešo personu interesēm.”* (sk., Dr.iur. J.Briedes zinātniskā redakcija, Administratīvā procesa likuma komentāri A un B daļa, TNA, 2013., 673.lpp.), Iekļaujot Lēmumā nosacījumus, PTAC ir rīkojies savas kompetences robežās un ievērojis rīcības brīvības izmantošanas robežas, nepārkāpjot tiesību normu saprātīgas piemērošanas un patvaļas aizlieguma principus, bet preventīvi nodrošinājies pret iespējamiem smagiem pārkāpumiem patērētāju kreditēšanas nozarē.

[7] Attiecībā uz šā lēmuma [1.18] apakšpunktā ietvertajiem Sabiedrības argumentiem Nr.3.,5.-Nr.7 PTAC norāda, ka NKAL 15.panta piektās daļas 3.punktā noteikto lēmumu par lietas izbeigšanu, izsakot aicinājumu komercprakses īstenotājam turpmāk savā darbībā nodrošināt komercprakses atbilstību normatīvajiem aktiem, PTAC kā uzraugošā iestāde pieņem, izvērtējot konstatētā pārkāpuma raksturu un ietekmi, kā arī citus būtiskus apstākļus, tostarp patērētājiem radītos zaudējumus. PTAC uzsver, ka, ņemot vērā pārkāpuma apjomu un ietekmi uz patērētāju interesēm, konkrētajā lietā nebija iespējams pieņemt lēmumu par ierosinātās lietvedības izbeigšanu un pieņemt Sabiedrības veiktās darbības kā labprātīgas darbības bez rakstveida apņemšanās (NKAL 15.¹pants) iesniegšanas. Proti, PTAC ir veicis patērētājiem radīto zaudējumu aprēķinus, kas analizēti šī lēmuma [7.1] - [7.2] apakšpunktā.

[7.1] Attiecībā par pagarināšanas komisijas maksu apmēru neatbilstību PTAC ir noteicis Sabiedrības aptuvenos patērētājiem radītos zaudējumus, ņemot vērā šādus datus un aprēķinus:

[7.1.1] Saskaņā ar Sabiedrības iesniegtajiem statistikas datiem laika posmā no 2014.gada līdz 2016.gada 1.pusgam (ieskaitot) vidējā izsniegtā viena kredīta summa ar atmaksu vienā maksājumā ir (..) EUR.

[7.1.2] Saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu kredīta kopējās izmaksas nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā visā termiņā (sk. lēmuma [3.4] 2.apakšpunktu). Lietā PTAC ir konstatējis, ka Sabiedrība piemēroja komisijas maksu par kredīta pagarināšanu no 0,33% dienā līdz 1,14% dienā no izsniegtās kredīta summas.

[7.1.3] Ievērojot vidējo izsniegto viena kredīta summu ar atmaksu vienā maksājumā, faktiskās patērētājiem piemērotās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) un PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktās maksimāli pieļaujamās kredīta kopējās izmaksas, PTAC aprēķināja vidējos vienā gadījumā nodarītos zaudējumus dienā. Attiecīgi, papildus ņemot vērā Sabiedrības sniegto informāciju par pagarinājumu skaitu uz konkrēto dienu termiņu (7, 14, 30 dienas), tika aprēķināti patērētājiem radītie zaudējumi katra termiņa pagarinājuma grupā.

[7.2] Pamatojoties uz veikto aprēķinu, PTAC secina, ka Sabiedrība īstenoja negodīgu komercpraksi un piemēroja patērētājiem PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļai neatbilstošas kredīta atmaksas termiņa atlikšanas (pagarināšanas) komisijas maksas, kas patērētājiem laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 30.oktobrim radījušas zaudējumus **89 606,18 EUR** apmērā. PTAC norāda, ka tie ir uz PTAC rīcībā esošajiem Sabiedrības sniegtajiem datiem aprēķinātie aptuvenie patērētājiem radītie zaudējumi.

[8] APL 66.panta pirmā daļa paredz, ka „Apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību, iestāde lemj: 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi; 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai; 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses; 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums”. Atbilstoši Augstākās tiesas Senāta judikatūrai 2005.gada 4.oktobra spriedumā lietā Nr.SKA–261 lietderības apsvērumu veikšanai jābūt vērstai uz to, lai samērotu personas pārkāpuma

smagumu ar sekām.

[8.1] NKAL 2.pants noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenošanai izmantot negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem. No lietā esošajiem materiāliem PTAC konstatē, ka Sabiedrība ir pārkāpusi patērētāju tiesību regulējošos normatīvos aktus, proti, pārkāpums ir būtisks, jo Sabiedrības īstenošana komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam, kas ir izmantojuši/izmanto Sabiedrības pakalpojumus, noslēdzot vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu, tādējādi Sabiedrības izdarītais pārkāpums, ilgā laika periodā piemērojot komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas būtiski pārsniedz PTAL 8.pantā noteiktos ierobežojumus, ir radījis būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

PTAC norāda, ka Sabiedrība atbilstoši NKAL 6.pantam ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas atbilstoši NKAL 4.pantam ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi. Saskaņā ar šā panta pirmo daļu negodīga komercprakse ir aizliegta.

[9] PTAC uzsver, ka Sabiedrībai, īstenojot komercpraksi, ir jāņem vērā, ka par profesionālai rūpībai neatbilstošu un par godīgu uzskatāma komercprakse, kas tiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārātzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam. Viens no būtiskākajiem kritērijiem komercprakses vērtēšanai ir vispārātzīta godīga tirgus prakse noteiktā jomā, kas prasa uzņēmējiem veikt savas darbības profesionalitāti un godīgi no saprātīgas personas skatpunkta (sk. Vītoļņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 211.lpp). Kā jau iepriekš PTAC ir norādījis, PTAL 8.panta grozījumi stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, savukārt pārkāpums tika pieļauts vairāk kā 9 mēnešus, kas ir radījis kaitējumu gan patērētāju kolektīvajām interesēm, gan būtiskus finansiālus zaudējumus patērētāju lokam, kas izmantoja Sabiedrības pakalpojumus – slēdza vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu.

[9.1] Ievērojot NKAL 6.pantu un 7.panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu, galvenā negodīgas komercprakses pazīme ir tās būtiski negatīvā ietekme uz patērētāja ekonomisko rīcību – mazinot patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu. Tās rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Tas attiecas uz brīdi, kad patērētājs izlemj saņemt pakalpojumu (slēgt kreditēšanas līgumu un/vai pagarināt esoša kredīta atmaksu) vai ne, un uz kādiem nosacījumiem, gan arī uz brīdi, kad patērētājs vēlas izmantot savas likumiskās tiesības atteikties no pakalpojuma. Tātad tiek vērtēta vidusmēra patērētāja iespējamā rīcība. PTAC ieskatā patērētāji var pamatoti sagaidīt, ka nozares profesionālis, kuram ir spēkā esoša speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkosies labā ticībā un ievēros visu tai saistošo normatīvo aktu prasības. Savukārt Sabiedrība, piedāvājot patērētājiem kredītu termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta (2²) daļu, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību, proti patērētājiem bija jāmaksā lielākas komisijas maksas par kredīta termiņa atlikšanu nekā to paredz likums.

Konkrētajā gadījumā Sabiedrība ar patērētājiem slēdza vienošanās par kredīta atmaksas pagarināšanu, piemērojot komisijas maksas, kas neatbilda normatīvo aktu prasībām, rezultātā radot patērētājiem zaudējumus ne mazāk kā 89 606,18 EUR apmērā.

[10] NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: „Ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu publicēt attiecīgajai komercpraktei atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norādīta labotā informācija, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) uzliek naudas sodu šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā; 6)

nosaka par labas prakses kodeksu atbildīgajai personai pienākumu izdarīt labojumus kodeksā, lai novērstu negodīgu komercpraksi”. NKAL 15.² panta pirmā daļa paredz, ka „Uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenotājam soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 euro. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgs ar izdarīto pārkāpumu (..)”.

PTAC norāda, ka, ievērojot labas pārvaldības principu un samērīguma principu, apstākļi, ka Sabiedrība līdz 2016.gada 30.oktobrim (ieskaitot) ir novērsusi pārkāpumu un sākot ar 2016.gada 31.oktobri kredītiem piemērotās termiņa pagarināšanas komisijas maksas tiek piemērotas atbilstoši PTAL prasībām, kā arī ir izpildījusi 2016.gada 26.septembra lēmumā Nr.NK-2016-37 (turpmāk – Lēmums) ietverto nosacījumu, ir ņemams vērā, nosakot soda naudas apmēru.

Ņemot vērā Sabiedrības pieļautā pārkāpuma būtību, raksturu, radīto kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm, nebūtu lietderīgi pieņemt NKAL 15.panta astotās daļas 1., 3., 4. un 6.punktā noteiktos lēmumus, bet gan PTAC ieskatā konkrētajā gadījumā Sabiedrībai par izdarīto pārkāpumu saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktu ir piemērojama soda nauda šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā. PTAC ieskatā ar soda naudas palīdzību Sabiedrība tiks motivēta savā turpmākajā komercpraksē nepieļaut līdzīga rakstura pārkāpuma izdarīšanu.

Saskaņā ar Sabiedrības gada pārskatu par 2015.gadu tās neto apgrozījums bija 17 238 479 EUR. Ievērojot pārkāpuma būtiskumu, apjomu, ilgumu, tostarp šajā lēmumā analizētos pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, raksturu un radīto ietekmi, PTAC secina, ka Sabiedrības nodarītais pārkāpums ir vērtējams kā sevišķi smags pārkāpums. Papildus, ņemot vērā apstākli, ka Sabiedrība līdz 2016.gada 30.oktobrim (ieskaitot) novērsusi pārkāpumu un izpildījusi Lēmumā ietverto nosacījumu – kopējais soda naudas apmērs Sabiedrībai nosakāms 6 000,00 EUR apmērā. Procentos soda naudas apmērs sastāda 0,03% no Sabiedrības 2015.gada neto apgrozījuma un 6% no maksimālās soda naudas, kas uzskatāms par samērīgu soda naudas apmēru, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu un tā ietekmi.

Ņemot vērā minēto, PTAC nolemj:

pamatojoties uz NKAL 1.panta pirmo daļu, 2.pantu, 4.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 6.pantu, 7.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta pirmās daļas 1. punktu, 15.panta astotās daļas 5.punktu, 15.²panta pirmo un otrās daļas 4.punktu, PTAL 1.panta 9.punktu, 8.panta (2²) un (2³) daļu, Noteikumu Nr.691 2.2.apakšpunktu, 6., 7.punktu (iepriekš - Noteikumu Nr.1219 2.2.apakšpunkts, 6., 7.punkts), APL 4.pantu, 51.pantu, 55.panta 2.punktu, 65.panta ceturto daļu, 66.pantu un 67.pantu,

uzlikt SIA “ExpressCredit”

juridiskā adrese: **Raunas iela 44 k-1, Rīga, LV-1039**

reģistrācijas numurs: **40103252854**

soda naudu 6 000,00 EUR (seši tūkstoši eiro, 00 centi) apmērā.

Saskaņā ar NKAL 19.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu šis lēmums ir spēkā ar dienu, kad tas kļūst zināms Sabiedrībai, un Sabiedrība to var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stāties spēkā Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā.

Soda nauda jāsamaksā ar pārskaitījumu, maksājuma uzdevumā norādot:

Saņēmējs: Valsts kase, Reģistrācijas numurs 90000050138
Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TREL LV22
Konts (IBAN): LV12TREL1060121019400
Maksājuma mērķis: Lēmums Nr. 9-pk
Pieņemšanas datums: 2017.gada 21.februāris

Soda nauda jāsamaksā ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts lēmums.

Direktore

(personiskais paraksts)

B.Vītoliņa

[..]

IZRAKSTS PAREIZS